

РЕЦЕНЗІЯ

**на освітньо-професійну програму «Цивільний захист»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю
263 «Цивільна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека»,
розроблену в Національному університеті цивільного захисту
України**

Освітньо-професійна програма «Цивільний захист», розроблена Національним університетом цивільного захисту України для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека», відповідає основним потребам ДСНС України у підготовці кваліфікованих фахівців. Її зміст спрямований на формування компетентностей, необхідних для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, забезпечення цивільного захисту, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, організації реагування на небезпечні події та ліквідації їх наслідків. Позитивної оцінки заслуговує комплексний характер програми, яка поєднує фундаментальну, інженерно-технічну, спеціальну та практичну підготовку майбутніх фахівців.

Важливою перевагою освітньої програми є її виражена практична спрямованість, що забезпечується включенням до навчального плану значного обсягу професійно орієнтованих освітніх компонентів. Особливе значення для підготовки майбутніх працівників пожежно-рятувальних підрозділів мають дисципліни «Рятувальна підготовка», «Основи рятувальної справи», «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка», «Організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт» і «Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій». Їх вивчення сприятиме формуванню професійних навичок щодо застосування спеціальної техніки, обладнання та оснащення, визначення способів проведення рятувальних робіт і виконання завдань в умовах впливу небезпечних факторів.

Особливого схвалення заслуговує передбачене освітньою програмою формування компетентностей щодо управління пожежно-рятувальним підрозділом у складі караулу під час ліквідації пожеж та інших надзвичайних ситуацій. Для практичної діяльності підрозділів ДСНС України важливими є здатність своєчасно оцінювати оперативну обстановку, визначати першочергові завдання, обирати тактичні

прийоми, організовувати роботу особового складу та забезпечувати безпечне виконання поставлених завдань. У цьому контексті позитивно оцінюється включення до освітньої програми компонентів «Основи пожежної тактики», «Основи тактики дій під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій» та «Основи теорії управління». Їх опанування створює необхідні передумови для формування у випускників організаційних і управлінських навичок, які мають безпосереднє значення для діяльності пожежно-рятувальних підрозділів.

Важливою складовою професійної підготовки є формування здатності організовувати та забезпечувати безпечне проведення робіт в умовах дії небезпечних факторів пожежі. Освітній компонент «Організація роботи у непридатному для дихання середовищі» спрямований на опанування спеціальних знань і практичних навичок, необхідних для виконання завдань із застосуванням засобів індивідуального захисту органів дихання. Для пожежно-рятувальних підрозділів така підготовка є надзвичайно важливою, оскільки безпека особового складу та ефективність рятування людей значною мірою залежать від правильності організації роботи в задимлених, загазованих та інших небезпечних середовищах.

Окремої уваги заслуговує включення до освітньої програми дисципліни «Застосування безпілотних систем у сфері цивільного захисту». Використання таких систем відкриває додаткові можливості для проведення розвідки, обстеження небезпечних територій, оцінювання масштабів руйнувань, виявлення осередків пожеж і пошуку постраждалих. Особливого значення зазначені технології набувають під час реагування на наслідки воєнних дій, коли безпосереднє перебування особового складу в окремих небезпечних зонах може супроводжуватися підвищеним ризиком. Наявність відповідного освітнього компонента свідчить про врахування сучасних тенденцій розвитку технічних засобів цивільного захисту та потреб практичної діяльності підрозділів ДСНС України.

Важливою складовою освітньої програми є проходження навчальної та виробничої практик, які створюють можливості для закріплення теоретичних знань, набуття професійних навичок та ознайомлення з реальними умовами діяльності пожежно-рятувальних підрозділів. Позитивної оцінки заслуговує також передбачене програмою залучення до освітнього процесу професіоналів-практиків,

експертів у сфері цивільного захисту та представників органів і підрозділів служби цивільного захисту. Поєднання теоретичної підготовки з практичним досвідом сприятиме формуванню професійної готовності випускників до виконання завдань за призначенням.

Загалом освітньо-професійна програма «Цивільний захист» характеризується системністю, логічною побудовою та належною відповідністю основним напрямам професійної діяльності органів і підрозділів ДСНС України. Її зміст охоплює питання запобігання надзвичайним ситуаціям, організації реагування, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, застосування спеціальної техніки, забезпечення безпеки особового складу та управління пожежно-рятувальними підрозділами. Важливо, що поряд із традиційними напрямками професійної підготовки програма враховує сучасні виклики, пов'язані із застосуванням безпілотних систем та небезпекою вибухонебезпечних предметів.

З метою подальшого вдосконалення освітньо-професійної програми доцільно рекомендувати розширення використання комплексних практичних завдань, максимально наближених до реальних умов діяльності пожежно-рятувальних підрозділів. Особливу увагу варто приділити моделюванню ситуацій, пов'язаних із ліквідацією пожеж та проведенням аварійно-рятувальних робіт на об'єктах, пошкоджених унаслідок воєнних дій, оцінюванням оперативної обстановки, визначенням необхідних сил і засобів, організацією взаємодії підрозділів та забезпеченням безпеки особового складу. Доцільним є також ширше використання навчальних сценаріїв із застосуванням безпілотних систем для проведення розвідки та врахуванням загроз, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами. Реалізація зазначених підходів сприятиме підвищенню практичної готовності випускників до виконання професійних завдань у сучасних умовах.

Рецензент:

**Заступник начальника Черкаського
районного управління ГУ ДСНС України
у Черкаській області**

Ю. О. Штабрат
« 20 » 2024 року

